

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 29 september 2011

MEDITATIE

Vermenigvuldiging van gedachten

De dichter, die de tolk is van allen die door genade geen vreemdeling zijn van de strijd in de stad mensziel, vermeldt in vers 18 wanneer zijn voet wankelde, toen het scheen dat de dood zijn intrede zou doen en zijn geloof als het ware wankelde, dat hem alles ontvallen zou en de vele uitwendige en inwendige vijanden de overwinning zouden behalen; dan was het de Heere Die hem vasthield en staande hield.

Hij zegt, *Uw goedertierenheid, o HEERE, ondersteunde mij.* O ja, hier scheen ons het water te overstromen, daar werden wij, bedreigd door 't vuur. Maar Gij deed ons het gevaar ontkomen, verkwikkend ons ter goeder uur. O welk een liefde en zorg beoont de Heere in het leven van Zijn volk, Hij redt ons keer op keer, in tijdelijke en geestelijke noden. En nu vers 19: *Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden.* Ja, als het gaat over de gedachten, dat wil zeggen de stille overdenkingen wat niemand hoort of ziet, alleen de Heere die onze gedachten en overleg-

Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben Uw vertroosting mijn ziel verkwikt.

Psalm 94 : 19

gingen van verre kent. Wat in de gedachten van een mens kan omgaan, dat is niet te zeggen. Paulus zegt: *Ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont*, daar onder behoort niet in het minst de gedachte. Ook daarover is niet minder nodig dan het verzoenend bloed van Christus. Laten we er maar niet meer over schrijven, een ieder die geen vreemdeling is van eigen hart zal het verstaan. De dichter van deze psalm wordt gekweld, benauwd door vele overdenkingen en overpeinzingen hoe de Heere menigmaal geholpen en gered had, wanneer hij terug ziet, dat de vijanden het moesten verliezen toen de Heere het voor hem overnam. Hoor

maar: *Ik zal gedenken hoe voor deze, ons de Heere heeft gunst bewezen, Ik zal Zijn wonderen gadeslaan, die Hij heeft vanouds gedaan.*

Als de gedachten binnen in ons vermenigvuldigen en de boze influistert: God zal hem nu niet meer, verlossen als weleer, hem wordt geen hulp geschonken. O, die gedachten van de Heere verlaten te zijn en dan is er zoveel wat veroordeelt in het leven want alles wat niet uit het geloof is, is zonde. Als David zijn weg wat achterligt overdenkt, ontspruit daaruit de bede: *gedenk niet de zonden mijner jonkheid.* Als de kerk Gods terugziet op zoveel dwaasheid, ellendigheid, ongelooft, ontrouw, o wat een schuld:

gedenk niet meer aan 't kwaad dat wij bedreven, onz' euweldaad word' ons uit gunst vergeven!

en dan de laatste regels:

verzoen de zware schuld, die ons met schrik vervult; bewijs ons eens genade.

O, dat overdenken van onze boosheid, dat we tot in de wortel bedorven en onrein zijn en te ervaren alleen maar schuld met schuld te vermeerderen en: zo Gij dan Heere in het recht zou treden en gadeslaan onze ongerechtigheden, och wie zal dan bestaan? O, dat goedkeuren als de Heere naar Zijn heilig recht zou wegwerpen. Wat kan er een strijd en benauwdheid zijn in overdenkingen, wat kan er in de stad mensziel omgaan, in staat en stand. Maar toch, o wonder van genade en ontferming, de Heere laat Zijn volk niet eeuwig in het verdriet, al denken ze menigmaal in het moeras weg te zakken. De dichter mag ook getuigen: *hebben Uw vertroosting mijn ziel verkwikt.*

Daar is toch al Gods lieve volk niet vreemd van. De Heere zal in dit moeilijk leven, Zijn erf- en gunstvolk niet begeven. O, welk een wonder, als de Heere eens gaat spreken door Zijn

Inhoud

- 1 Vermenigvuldiging van gedachten
- 2 Een doorbraak...(1)
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (37)
- 4 Wat is het geweten (3)
- 5 Even maar...
- 7 Leven en werk van ds. M. Heerschap (1911-1993) (3)
- 8 Boekennieuws
- 9 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 11 Kerkdiensten

89e jaargang

Nr. 51

Woord, dat die dierbare Borg in alle benauwdheid mede benauwd is geweest. Dat Hij belooft heeft aan Zijn strijdende kerk: Ik ben met ulieden, tot aan de voleinding der wereld. O, wat kan dat de ziel dierbaar vertroosten en bemoedigen. Als het oog des geloofs eens geopend mag worden voor Christus, Die als Hij gescholden werd niet weder schold en als Hij leed niet dreigde. Wanneer Hij Zich openbaart als het Lam Gods Dat de zonden der wereld wegneemt: al waren uw zonden als scharlaken en rood als karmozijn, zij zullen wit worden als sneeuw en als witte wol. Maar daarvoor moest Christus naar Golgotha. Ik voor u! Welk een gegronde troost, de vervulling van de belofte Gods. Ziet u daarnaar uit? Hij, Die het belooft heeft, is getrouw, Die het ook doen

zal. O, wat kan dat de vermoeide ziel troosten, dan is het vertroost: Ik blijf de Heere verwachten enz. En hebt ge de toepassing daarvan doorleefd, wat kan het dan in de stand van het leven, nog donker zijn en bang. Als Gij Uw aangezicht verbergt werd ik verschrikt, zegt David. En zo zal de strijd blijven hier in- en uitwendig. O, als de Heere eens spreekt:

*U zullen als op Mozes bee,
wanneer uw pad loopt door de zee,
geen golven overstromen.*

En: Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude. Dan is het toch wel eens met de dichter: *hebben Uw vertroosting mijn ziel verkwikt.*

Rijssen,

ds. J. Mol

Een doorsnee evangelisch voorganger richt zich overigens allereerst op buitenkerkelijke mensen. Dat is te prijzen. Er komen ook mensen naar evangelische samenkomsten die lange, lange jaren niet meer in de kerk waren geweest. We moeten eerlijk vaststellen dat dit in reformatorische kerken veel minder gebeurt. Waarom? Gaat er zo weinig van ons uit, op zondag en zeker ook doordeweeks? Groei van evangelische gemeenten sluit kerkverlating ook niet uit. Verschillende onderzoekers hebben opgemerkt dat evangelische gemeenten ook een (soms forse) uitstroom kennen. Zolang de gemeente groeit, valt dat niet zo op, de aandacht richt zich vooral op de mensen die erbij komen.

Kenmerken

Wat zijn kenmerken van groeiende evangelische gemeenten? Hoe profileren zij zichzelf? Waardoor trekken ze mensen aan? Enkele punten willen we noemen.

Opvallend aan groeiende evangelische gemeenten is het sterke leiderschap van de voorganger. Zij zijn vaak de oprichters van de gemeente. Die oprichting hield verband met een sterk roepingsbesef of een uitgesproken visie voor een stad of dorp. De oprichting van een gemeente, hoe klein ook, ervoeren ze als een duidelijke 'stap in het geloof'.

Op de website van de Evangelische Gemeente Ezra in Katwijk lezen we: "Op een avond toen wij met een grote groep mensen in een huis aan het zingen waren, kreeg een van de broeders een openbaring van God, dat God in Katwijk een evangelische gemeente wilde stichten. De kracht van God was in ons midden en wij waren erg blij". Zo ging men aan de slag en de gemeente kwam er.

Soms mislukt het initiatief, soms ontstaat een stabiele, maar kleine

1

Een doorbraak...

Kinderen gaan weer graag naar de kerk, jongeren zetten zich actief in. Het ledental groeit van week tot week. Zelfs de Volkskrant pikt het nieuws op. De kerk staat weer in de belangstelling. Hadden we dat kunnen denken? Zijn groeiende evangelische gemeenten toch de kerk van de toekomst? Moeten we ons oordeel niet herzien en wat minder letten op 'kleine' verschillen en meer op wat bindt?

Een doorbraak is het zeker. In enkele jaren tijd wisten Peter en Ilona Paauwe in Barneveld de snel groeiende gemeente DoorBrekers op te bouwen. Honderden enthousiaste mensen komen op zondag samen in de Veluwehal. Nog wel, want er wordt hard gewerkt om een nieuw onderkomen tot stand te brengen. Dat is nodig, want de mensen blijven toestromen.

Niet alleen DoorBrekers, ook andere evangelische gemeenten groeien flink. Bij de Bethelgemeente van ds. Orlando Bottenbley in Drachten lijkt de rek er een beetje uit te zijn. Maar ondertussen heeft de gemeente wel duizenden mensen in en om Drachten bereikt met het Woord. Evangeliegemeente Ezra in Puttershoek timmert ook flink aan de weg. De Kerk

van de Nazareners in Vlaardingen is uitgegroeid tot een forse evangelische gemeente; inclusief een aantal leden die reformatorische wortels hebben.

Aantrekkelijk

Het aantal namen is gemakkelijk uit te breiden. De Pijler in Lelystad en de Meerkerk in Hoofddorp zijn grote evangelische gemeenten geworden. Maar ook binnen de reformatorische kerken zijn er gemeenten die een evangelische inslag kregen en groeiden. We denken aan de christelijke gereformeerde kerken van Zwolle en Groningen en de Nederlands gereformeerde kerk van Houten.

Overigens moeten we het beeld wel compleet houden. Niet alle evangelische gemeenten groeien, laat staan dat ze snel groeien. Dat laatste geldt voor een minderheid, die echter wel vaak in het nieuws komt. Verder gaat groei in evangelische gemeenten vaak ten koste van reformatorische kerken in de buurt. In de Bethelgemeente in Drachten zit menig gezin dat voorheen gereformeerd vrijgemaakt of christelijk gereformeerd was. In het Engels is er een term die dit verschijnsel bondig samenvat, namelijk 'sheepstealing', ofwel het stelen van schapen uit de kudde van anderen.

gemeente, soms groeit de gemeente. Vaak gebeurt dit rond een begaafde leider. We noemen dit wel een charismatisch leidersfiguur, bij wie mensen graag horen. Hij trekt de kar van de gemeente; hij maakt door preken en zijn optreden mensen enthousiast. Al groeit de gemeente en al worden er andere personen bij betrokken, hij blijft toch het gezicht van de gemeente.

In een tijd vol onzekerheden - en dat is onze tijd toch - lijkt er behoefte te zijn aan zulke mensen met een leiderstalent die met bezieling staan voor hun opdracht. Deze leider straalt optimisme uit.

Een sterk leidersfiguur betekent overigens niet dat hij autoritair optreedt. Soms gebeurt dit wel, maar dan gaat het vroeg of laat mis. Bekende evangelische voorgangers stellen zich juist vaak dienend op. Zij stimuleren gemeenteleden, bemoedigen hen die het moeilijk hebben, motiveren nieuwkomers. Kortom, ze staan heel dicht bij de gemeente. Te midden van de gemeente stralen ze liefde en blijdschap uit. Dat trekt aan. Het wint in.

Duidelijke boodschap

Een ander kenmerk in evangelische gemeenten is de duidelijke boodschap. Evangelische voorgangers houden vast aan de basiswaarden uit Gods Woord. Deze worden helder en overzichtelijk op bijvoorbeeld de website gepresenteerd. Je weet direct waar je aan toe bent. Soms wordt teruggegrepen op de Apostolische Geloofsbelijdenis. Andere belijdenisgeschriften zijn er vrijwel nooit. Meestal is dat een bewuste keuze. We willen ons alleen baseren op het Woord, zo luidt het motto. Dat klinkt aantrekkelijk en fris.

Met klem benadrukken evangelische leidlieden dat ze Gods Woord onverkort handhaven en van kaft tot kaft geloven. Schriftkritiek is daarom uit den boze. Er wordt geen water bij de wijn gedaan, zo horen we vaak.

De boodschap wordt meestal in eenvoudige en heldere bewoordingen samengevat. Graag wordt gewezen op Gods liefde. De evangelische gemeente Ezra in Puttershoek verwoordt het als volgt: 'Onze visie is in de eerste plaats om zoveel mogelijk mensen te laten zien dat God de wereld, en de mensen die daarin leven liefheeft!'

Te midden van de Schriftkritiek en de moderne theologie in bijvoorbeeld de Protestantse Kerk in Nederland trekt zo'n heldere boodschap veel mensen aan. In de jaren dat de toenmalige

WAT IS UW NAAM?

37

Oprechten

De oprechten hebben U lief.

Hooglied 1:4

Bij de herstelling van Petrus in zijn ambt stelde Christus driemaal de indringende vraag: 'Simon, Jona's zoon, hebt gij Mij lief? Hebt gij Mij lief?' U kent het antwoord van Petrus. Na de laatste vraag zegt hij: 'Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet, dat ik U liefheb'. Het is opmerkelijk dat Petrus zich beroept op de alwetendheid van Christus. De liefde van Petrus was immers helemaal niet gebleken tijdens zijn verloochening. Alles getuigde juist tegen hem. De mensen zullen hem van de lijst geschrapt hebben. Toch durfde Petrus zijn hart voor Christus helemaal open te leggen. Dat is een bewijs van zijn oprechtheid. Op de bodem van zijn hart lag deze Petra: 'Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods'. Naar die eigenschap van Gods kinderen noemt ook de bruid hun naam 'oprechten'. In dit vierde vers verhaalt de bruid hoe de Koning haar gebracht heeft in Zijn binnenkamers. Niet iedereen wordt in die binnenkamers toegelaten. De bruidskerk bestaat namelijk uit oprechten. Daaraan voelt de bruid zich verbonden. De kanttekenaar schrijft: 'd.i. degenen die met oprechtheid begaafd zijn, die, vs. 3 maagden genoemd worden, die namelijk in dewelke geen bedrog woont'. Van nature is niemand oprecht. Paulus schrijft in Romeinen 3: 'met hun tongen plegen zij bedrog; slangenvensijn is onder hun lippen'. Wij zijn juist de vader der leugenen toegefallen. We moeten eerlijk gemaakt worden. Dit is het werk van de Geest der waarheid. Hij maakt onoprechten oprecht. Is dat uw dagelijkse bede?

Waarom hebben de oprechten deze Bruidegom lief? Juist de oprechten leren wat zij verdiend hebben. 'Elke dwaas zal de schuld verbloemen, maar onder de oprechten is goedwilligheid'. Zij gaan met David belijden: 'Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig'. Deze oprechten kunnen nooit begrijpen dat Christus Zijn liefdesblijken aan zulke zondaren schenkt. Hun liefde is dan ook slechts wederliefde. Zij hebben Hem lief, omdat Hij hun eerst heeft liefgehad.

Onze tekst kan ook vertaald worden door 'terecht hebben zij U lief'. De liefde tot Christus is volkomen terecht. Gods kinderen hebben alles aan Hem te danken. Het is niet terecht dat zij de wereld liefhebben. De wereld is onze liefde helemaal niet waard. Het is ook zeker niet terecht dat zij de eigen gerechtigheid liefhebben. Maar Christus is al hun liefde waardig. Daarvan zegt de dichter: 'U al mijn liefde waardig schatten, wijl Gij mijn rechterhand woudt vatten'. Dat is volkomen terecht.

Van nature hebben wij Christus niet lief. Onze vaders schrijven in de Heidelbergse Catechismus dat degenen die hun zaligheid ergens elders zoeken met de daad de enige Zaligmaker Jezus verloochenen, ofschoon zij met de mond in Hem roemen. Het gaat er niet alleen om wat onze mond zegt, maar het gaat erom wat uit onze daad blijkt.

Dat de oprechten gelukkige mensen zijn werd zelfs door Bileam gezien. Hij zei: 'Mijn ziel sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne'. Helaas begeerde Bileam niet te leven als een oprechte. Daarom was zijn uiterste ook zo anders. De oprechten hebben Christus lief.

Nunspeet, ds. A. Schot

Gereformeerde Kerken van kleur vershoten en modern werden, zochten heel wat meelevende kerkleden hun toevlucht tot evangelische gemeenten. Dat gaf zekerheid te midden van alle verwarring.

Een grondige uiteenzetting van de geloofsleer zoeken we bij evangelischen doorgaans tevergeefs. Een uiteenzetting over Gods welbehagen, zoals deze in de Dordtse Leerregels staat, treffen we onder hen niet aan. Naar de Drie Formulieren van Enigheid wordt sowieso niet verwezen. De evangelische leer, zo verwoordde een baptistenvoorganger eens, is heel breed en heel ondiep.

Dit wordt door velen niet als een probleem ervaren. Juist niet, in onze snelle en vluchtige tijd. Een meer oppervlakkige geloofsleer lijkt eerder een stimulans te zijn om mensen te trekken dan een rem. Veel mensen hebben niet de gelegenheid (of de genegenheid) om zich écht te verdiepen in Gods Woord. Als ze toch graag over de Bijbel horen of erin studeren is het aantrekkelijk als de boodschap simpel verpakt wordt, zodat het niet teveel vraagt van de hoorders.

Persoonlijke spits

Daarbij komt dat de prediking in evangelische gemeenten een persoonlijke spits heeft. Dat heeft het als het goed is overal, omdat Gods Woord persoonlijk is. Maar in de evangelische beweging ligt de nadruk vanouds op de persoonlijke bekering. Deze bekering wordt vaak verwoord met het 'kiezen voor Jezus'. Aangedrongen wordt om deze stap te zetten.

Ook deze inkleding van de boodschap heeft zijn aantrekkingskracht. Heel wat mensen willen geen maatschappelijk toespraakje horen, maar een woord voor het hart. Dat krijgen ze zeker in evangelische preken.

De oproep tot het maken van een keuze heeft ook een aantrekkelijke kant. Zo krijgt de hoorder de overtuiging mee dat zijn keuze er echt toe doet. Hij heeft echt een aandeel in het zalig worden. Dat trekt aan. In het alledaagse leven maken we toch ook onze eigen keuzes?

De boodschap in evangelische gemeenten heeft nog een kenmerk, namelijk dat het de hoorders steunt, bemoedigt, opbeurt, troost en 'sterker maakt' in het geloof. Volgens de website van de vrije baptistengemeente Bethel in Drachten is de prediking er bedoeld 'om de gelovigen te bemoedigen, te vormen, te troosten en te corrigeren'.

Ook dat is een aantrekkelijke kant van de evangelische beweging. De moderne samenleving plaatst soms voor indringende problemen. Thuis loopt alles niet altijd van een leien dakje. Op het werk gaat alles soms stroef. Wat is er dan mooier om in de kerk je gesteund te voelen en troost te ontvangen? Een ontdekkende, separerende preek wordt dan al snel als hard aangevoeld. Een sfeer en een boodschap waarin de kerkgangers behandeld worden als ware gelovigen, of in elk geval aangesproken worden als mensen die de goede weg zoeken, komt veel beter over. Dat trekt aan.

Acceptatie

Opvallend is ook dat de boodschap in evangelische toespraken vaak de psychische gesteldheid van de mens raakt. Zaken als verlorenheid, schuld, vijandschap van het hart komen eigenlijk nauwelijks voor. Vaker gaat het over gevoelens van tekortschieten, armoede en leegheid, over verlangens naar vervulling, dorst naar liefde, acceptatie en een zinvol bestaan. Het gaat dan over rust en evenwicht tegenover onrust en vermoeidheid. Zulke uitdrukkingen worden vervolgens in verband gebracht met Bijbelteksten, zoals Mattheus 11:28 en Johannes 7:37.

Op deze manier komen zulke teksten dicht bij de mensen te staan, ook al kennen ze niets van zonde en schuld en gevoelen ze zich eigenlijk alleen maar gestresst en ongelukkig. Preken die op deze leest geschoeid zijn, roepen herkenning op in de verwarrende

doordeweekse samenleving. Het is te begrijpen dat mensen zich hiertoe aangetrokken voelen.

Maar - die vraag mogen en moeten we toch eerlijk stellen - krijgen ze ook een boodschap mee die waar is en die de diepten van Gods Woord vertolkt? Horen ze over een Middelaar Die niet alleen Gods toorn tegen de zonde droeg, maar die ook nu persoonlijk noodzakelijk moet worden om voor God te bestaan? Schrijnend in veel evangelische preken is dat de zondeval zo heel ver in het verleden blijft staan. Maar gelukkig, zo luidt dan het vervolg, daarna zond God Zijn Zoon op deze aarde Die alles goed maakte. Als je nu maar in Hem gelooft, is alles in orde. Dan krijg je een gelukkig leven.

Dat we van nature dood zijn door de misdaden en de zonden, onbekwaam tot enig geestelijk goed, nee, als die boodschap al doorklinkt is het een grote uitzondering. Het is te vrezen dat veel evangelische gemeenten juist op zulke punten aantrekkelijk zijn voor mensen die het beu zijn om steeds te horen dat ze zondaren zijn. De vrouw van voorganger Pauwe van de DoorBrekers verwoordde het zo: 'Wat ben ik blij dat ik daar van af ben'. Dan kunnen we met recht spreken over een doorbraak. En wel een heel aangrijpende. Zo'n sfeer maakt een overgang naar een evangelische gemeente vaak zo ingrijpend en verdrietig.

(wordt vervolgd)

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

3

Wat is het geweten

De oorsprong van het beschuldigend geweten

Als we in de Bijbel zoeken naar de plaatsen waar over het geweten gesproken wordt, dan valt het op dat we het woord 'geweten' als zodanig in het Oude Testament niet tegenkomen. Het woord 'geweten' komt alleen voor in het Nieuwe Testament.

Zoals Paulus wel met meer begrippen uit de Grieks-Romeinse cultuur van zijn dagen overneemt heeft hij ook het woord 'geweten' overgenomen. Maar aan dit woord een theologische inhoud gegeven. In zijn brieven be-

schrijft Paulus hoe het geweten in de mens van nature werkt en ook welke betekenis het heeft in het leven van Gods kinderen.

In het Oude Testament komen we het geweten als woord weliswaar niet letterlijk tegen, maar er zijn wel vele plaatsen aan te wijzen waar sprake is van de zaak die 'geweten' uitdrukt. Maar dan dus anders aangeduid.

Het Oude Testament beschrijft hoe de Heere Zich openbaarde aan het volk Israël. Het is geschreven in de taal van de oosterse volken, waar het volk Is-

raël ook toebehoorde. De oosterling hanteert andere begrippen om de mens te tekenen in zijn doen en laten, dan wij gewend zijn in de huidige westerse cultuur.

Als we dit in het oog houden, behoeven we in het Oude Testament niet te zoeken naar het woord 'geweten' om toch te ontdekken dat er in het Oude Testament heel wat geschreven is over wat wij ons 'geweten' noemen.

Als voorbeeld de Psalmen. In alle psalmen, die handelen over de doorleving van schuld en onschuld (bijvoorbeeld de Psalmen 6, 23, 38 en 51), wordt zonder dat het woord 'geweten' erin voorkomt toch over het geweten gesproken. Vooral in Psalm 32 en 51 wordt ons in verschillende beelden getekend de diep ontroerende uitingen van een beschuldigend geweten. Als David in Psalm 32:3 schrijft: 'Toen ik zweeg, werden mijn beenderen verouderd in mijn brullen den gansen

dag', bewijst deze tekst de geduchte betekenis van de gewetensfunctie.

Psalm 139 beschrijft de doorleving van Gods alwetendheid en alomtegenwoordigheid. Deze Psalm spreekt niet zozeer over het geweten zelf, maar veronderstelt wel de aanwezigheid ervan.

Voor het woord 'hart' kan vaak 'geweten' ingevuld worden, zoals bijvoorbeeld in 1 Samuël 24:6 'Doch het geschiedde daarna, dat Davids hart hem sloeg, omdat hij de slip van Saul afgesneden had'.

Het hele Oude Testament zet het leven van de mens onder de tucht van Gods heilige wet.

Goed is wat God in Zijn wet zegt, omdat Hij daarin Zijn wil aan de mens bekend maakt.

In Zijn wet roept de Heere de mens op om zich met zijn hele hart te richten naar Zijn geboden. Vanuit het hart zijn de uitgangen van het leven. En als de

Heere het hart neigt tot de vreze van Zijn Naam, dan vindt de mens rust en vrede. Zich onderwerpen aan Gods wet geeft rust en vrede; zich verzetten tegen Zijn geboden geeft onrust en onvrede. Overtreding van Gods wet is zonde en doet de mens - als het goed is - beven voor Gods aangezicht, terwijl het buigen voor Gods wet vrede geeft in het hart.

Terug naar Genesis 3

Om te weten waar de oorsprong ligt van het geweten, moeten we terug naar één van de eerste hoofdstukken van de Bijbel, Genesis 3. Daar wordt beschreven de val van de mens als schepsel van God. Voor de val was Gods wet Adam ingeschapen en kon en wilde hij die volkomen gehoorzamen. Hij mocht volkomen vrede meedragen in zijn hart. Omdat er geen zonde was in het paradijs, was er ook geen vrees, geen

Even maar...

Een moeder schrijft:

Onlangs heb ik het stukje 'Even maar' over toespraken in De Saambinder van 30 juni gelezen. Dat was duidelijk: Doe het goed, doe het met gloed en doe het met spoed. Wij horen bij een vacante gemeente waar we - tot onze blijdschap - vaak het gepredikte woord mogen horen. Regelmatig hebben we gelukkig ook een weekdienst. Ook dat is een voorrecht, dat we ook in de week nog vrij naar Gods huis mogen gaan. Omdat dit vaker voorkomt staan we er op, dat onze kinderen om de beurt mee gaan. Het is dan om half acht kerk en onze jongste gaat ook al mee.

Als de kerk op gebruikelijke tijd uit is, kan hij dan na even op verhaal te zijn gekomen. En dan snel naar bed... Dan spreek ik niet over vakantie natuurlijk.

Ds. W. Hage was er ook geen voorstander van langer de kerk in te houden dan anderhalf uur. Ook ds. G.H. Kersten heeft altijd benadrukt, dat wanneer je het in anderhalf uur niet kunt zeggen, dan

lukt het in twee uur zeker niet. Wij hebben ds. Hage ook als consulent gehad toen we kinderen waren. Jong en oud waardeerden hem en was erg gezien. Mede door zijn nuchter en zakelijk handelen. Tijdens de doordeweekse diensten bij ons wordt er vaak langer gepreekt dan normaal. Soms 20 min. of meer over de normale tijd.

Er komen veel mensen van omliggende dorpen. En ik denk ook veel hongerige zielen. Maar... er zitten ook kinderen in de kerk, die in stilte of soms hoorbaar zitten te zuchten. En wat denkt u van onze opgroeiende jeugd? Pubers dus.

Die gaan ook niet altijd zo gewillig mee, en proberen smoezen te verzinnen.

Terwijl we hen vaak vertellen hoe noodzakelijk de dienst van de Heere is voor hun eeuwig behoud. Het is vaak een strijd om ze mee te krijgen, die pubers.

En dan bid ik of de Heere er voor wil zorgen dat ze weer meegaan. Het is ook mijn verlangen dat ze getroffen worden onder de prediking. Soms bid ik onder de preek

om mijn, maar ook om het behoud van mijn tieners. Maar als het dan weer later wordt als normaal, dan denk ik: 'waarom niet die nuchtere kijk op de jeugd, die ds. Hage ook had?' We moeten toch blij zijn dat er in de week nog jongelui in de kerk zijn? Je zit ook zelf niet meer rustig te luisteren met ongedurig wordende kinderen, die de tijd ook goed in de gaten houden. En dan niet te vergeten de vragen die je na de kerkdienst weer krijgt: 'waarom het zolang moest zijn'. Waarop we zelf weer zeggen: 'kind, je zit toch niet in de zee!'

Tijd is tijd, bij het begin kom ik toch ook niet te laat? Het geeft soms voor ouders zo veel spanning. Dat je tenslotte denkt: 'moeten we die pubers nog wel dwingen in de week? Straks gooien ze helemaal hun hoofd er tegenin. En breek je meer af dan dat je opbouwt'. Mogen onze predikanten en studenten hier met alle liefde op gewezen worden? Misschien mag het één keer....

een moeder

schrik en schaamte. Vrees, schrik en schaamte waren voor de val wezensvreemd aan Adam en Eva. Die kwamen op het moment dat zij aten van de boom der kennis des goeds en des kwaads. Op dat moment gebeurde er iets dat ze nog niet kenden: Gods ongenoegen over hun handelen. Het geweten, zoals wij dat nu kennen, deed zijn intrede.

Op hun daad volgde direct dat hun geweten hen veroordeelde. Schrik en vrees deed hen wegvlugten en zich verbergen. Ze voelden dat ze niet meer voor God konden bestaan, omdat ze Zijn gebod hadden overtreden. Dit wegvlugten en zich verbergen laat ons zien hoe krachtig het geweten is als schrik en vrees ons bezetten. Het geweten raakt de mens in zijn hele persoonlijkheid. Vrees en schrik zijn geen kwestie van het verstand, maar ze wortelen veel dieper.

We zien hier als kenmerk van het geweten dat het allereerst veroordelend van karakter is. Het zich veroordeeld voelen, gaat gepaard met schrik en vrees. Dat is niet zomaar een onaangenaam gevoel alleen, maar het is het besef dat men staat voor het aangezicht van de heilige en alwetende God. Adam en Eva vluchten wel weg en verbergen zich, maar het geeft ze geen rust.

In Genesis 3 zien we een belangrijk kenmerk van het geweten naar voren komen. Het geweten is een gewaarwording van Gods aanwezigheid als Degene aan Wie wij verantwoording schuldig zijn en aan Wie wij tegelijk geen afdoende verantwoording kunnen afleggen.

Geweten en schaamte

Wat in de geschiedenis van de zondeval ook opvalt, is de ontwaking van het schaamtegevoel. Voor de val lezen we in Genesis 2:25: 'En zij waren beiden naakt, Adam en zijn vrouw; en zij schaamden zich niet'. Kanttekening 51 bij dit vers tekent aan: 'De reden was hun volmaaktheid en onnoozelheid, waardoor zij niets oneerlijks zagen aan hun lichamen, noch iets onreins gevoelden aan hun zielen'.

Na de val lezen we in Genesis 3:7: 'Toen werden hun beider ogen geopend, en zij werden gewaar, dat zij naakt waren'. Bij dit vers merkt kanttekening 16 op: 'Versta niet zozeer de ogen van het lichaam, waardoor zij zagen hun schaamte, als van den geest, waardoor zij gevoelden hun zonde en de straf die zij over zich en hun nakomelingen gebracht hadden,

zijnde daarvan in hun consciënties overtuigd'.

In deze geschiedenis concentreert zich het schaamtegevoel op het naakt zijn. Dit is niet verwonderlijk, omdat we in Genesis 1 en 2 lezen dat God man en vrouw schiep naar Zijn beeld en gelijkenis. Door de zondeval is niet alleen de harmonieuze verhouding tussen God en mens verbroken, maar ook tussen man en vrouw in het algemeen. Het is dan ook veelzeggend en opvallend dat alle eeuwen door het geweten voornamelijk vervlochten is met het seksuele en de zonde tegen het zevende gebod. In het geweten stelt de Heere de mens echter niet schuldig aan overtreding van één gebod, maar veroordeelt Hij alle daden die tegen Zijn heilige wet ingaan.

In het algemeen kunnen we daarom stellen dat er een belangrijk verband is tussen geweten en schaamte. Schaamte - over alles wat ons veroordeelt - is een gevolg van het geweten. Waar het geweten de mens schuldig verklaart, daar heeft dat schaamte tot gevolg. Of....soms niet meer?

Schaamte zonder schuld

Als we stellen dat de verhouding van geweten en schaamte er één is van oorzaak en gevolg, dan moeten we er wel bij opmerken dat we dit verband niet zonder meer mogen omkeren.

Er kan schaamte zijn, omdat men iets wil verbergen dat op zich niet verkeerd is. In zo'n geval spreekt het geweten niet. Er is dan wel een schaamtegevoel, zonder dat men zich veroordeeld voelt in zijn geweten over datgene wat men verborgen wil houden.

Om een voorbeeld te noemen: als een kind goed zijn best heeft gedaan op zijn huiswerk en toch een slecht cijfer haalt voor een repetitie, dan schaamt zo'n kind zich daarover. Als het echter thuis vertelt dat het een slecht cijfer heeft gehaald, dan zal een goedgeaarde vader of moeder zeggen dat het wel jammer is, maar tegelijk vertellen dat zoon of dochter zich niet schuldig hoeft te voelen. Het kind heeft immers goed zijn best gedaan? Er is wel schaamte bij het kind, maar de ouders zullen proberen het schuldgevoel weg te nemen.

Geen schaamte met schuld

Ook is het mogelijk dat we schaamte voelen over iets dat we verkeerd hebben gedaan, zónder dat ons geweten ons beschuldigt. Dan zijn we meer bevreesd dat onze verkeerde daden openbaar komen voor de mensen.

Zolang dat niet gebeurt, kunnen we met de bedreven zonde (helaas!) gewoon verder leven. We voelen ons wel ongelukkig uit schaamte voor de mensen, maar niet schuldig dat we Gods gebod hebben overtreden. Er is wel schaamte, maar geen erkenning van schuld vanuit ons geweten, omdat het besef dat we de zonde voor Gods aangezicht bedreven hebben totaal ontbreekt.

De oorsprong van het beschuldigend geweten, zoals dat na de val functioneert, kunnen we dus vrijmoedig afleiden uit Genesis 3. Deze geschiedenis laat tegelijk ook zien hoe het geweten na de val werkt. De mens overtreedt Gods gebod en voelt direct in zijn geweten Gods ongenoegen over de overtreding. Dit ongenoegen wordt ervaren als schrik, vrees en schaamte voor het aangezicht van God. Bij Adam en Eva was er sprake van een kennen van de Heere, van Zijn aanwezigheid, want er staat in vers 8: 'En zij hoorden de stem van den HEERE God, wandelende in den hof, aan de wind des daags. Toen verborg zich Adam en zijn vrouw voor het aangezicht van den HEERE God, in het midden van het geboomte des hofs'.

Het besef van te leven voor Gods aangezicht is van directe invloed in hoeverre de mens schrik, vrees en schaamte ervaart in zijn geweten bij het overtreden van één van de geboden Gods.

Bij al Adams nakomelingen is sprake van een geweten. Ieder mens heeft een geweten en iedereen weet wat schrik, vrees en schaamte is. Echter door de zondeval is het besef van het leven voor Gods aangezicht, zoals Adam en Eva dat kenden, geweken. Het verduisterde verstand ontnemt immers de mens het ware, rechtstreekse kennen van de Heere zoals Hij Zich openbaarde aan Adam en Eva. Ondanks het verduisterde verstand heeft ieder mens toch een besef van goed en kwaad, en is hij in zijn wezen als mens aangelegd op God. Daarvan is zijn geweten het overblijfsel dat hem eraan herinnert dat hij staat in een rechtsverhouding tot zijn Schepper, Die recht op hem heeft en dat recht doet gelden door middel van het geweten.

Gelukkig als de Heere door Zijn Heilige Geest Zijn Woord in ons geweten legt en we gaan zien, dat ons leven een leven is voor Gods aangezicht.

(wordt vervolgd)

Rijssen,

ds. A. Schreuder

Leven en werk van ds. M. Heerschap (1911-1993)

Heerschap wist al langer dat hij eenmaal in Borssele terecht zou komen. Op zondag 29 oktober had hij een keer geruild met zijn vroegere medestudent ds. F.J. Dieleman, die op dat moment de gemeente van Borssele diende.

Op die dag kreeg ds. Heerschap te geloven dat hij met deze gemeente nog eens in en uit zou gaan, terwijl ds. Dieleman die dag een losmaking ervoer van Borssele. Daarna ontving Heerschap twee keer een beroep van de gemeente uit de 'Zak van Zuid-Beveland'. Toch had hij geen vrijmoedigheid om het aan te nemen. Toen hij later naar Lethbridge ging, zei Dieleman: 'Ga jij over Canada naar Borssele?' En zo is het ook gebeurd. Al heeft ds. Dieleman dat niet meer meegemaakt.

Op 12 april 1956 deed ds. Heerschap zijn intrede, na door ds. J.B. Bel van Krabbendijke bevestigd te zijn. De nieuwe predikant van Borssele liet bij aanvang zingen het psalmvers, dat hij, zo lang hij predikant van Borssele was, iedere zondagmorgen zou laten zingen en wel Psalm 54:1:

*Och, Heer' almachtig, help toch mij,
Door Uwen Naam en sterkte krachtig;
Neem mijn zaak aan, wees mijns
gedachtig,
Laat Uwe macht verschijnen vrij.
't Gebed dat ik nu doe, verhoort;
Wil Heer', neigen tot mij Uw oren;
Opdat Gij moogt goediglijk horen
De woorden, die ik bringe voort.*

In de voorrede van zijn intredepreek sprak hij: 'Wie had het ooit kunnen denken, dat wij naar Borssele zouden moeten door zulk een weg; dat wij eerst twee jaren daar in dat grote land Canada zouden moeten verkeren, dat wij daar twee van onze geliefde kinderen als het ware zouden moeten brengen (hun twee oudste dochters vonden daar hun man en bleven er; JS) en een gemeente wederom herderloos moesten achterlaten. Maar wat is het een voorrecht als wij door

Gods genade door God, voor God mogen ingewonnen worden'.

En in de preek zelf - n.a.v. Handelingen 10:29 - zei de nieuwe herder en leraar van Borssele: 'En gemeente van Borssele, ge moet maar niet verwachten, dat wij nu anders willen weten dan Jezus Christus en Dien gekruisigd. In alle zwakheid, in alle gebrek en in alle eenvoudigheid hoop ik die grondslag in uw midden te brengen, dat het mogelijk is om met God weer verenigd te worden, door Hem, Die een eeuwige gerechtigheid verworven heeft, die overvloedig genoegzaam is tot verzoening van de zonden van de ganze wereld. Ja, al kwamen er nog duizenden en duizenden werelden, zij zouden gezaligd kunnen worden in dat bloed. Maar het is de genadige wil en het voornemen des Vaders geweest, dat de levend- en zaligmakende kracht van de dood Zijns Zoons zich uitstrekken zou tot het volk, dat met het geloof begiftigd zal worden, om door het geloof tot de eeuwige zaligheid gevoerd te worden. Want al is die gerechtigheid overvloedig, de toepassing is beperkt, omdat God de toepassing schenkt naar Zijn eeuwig welbehagen, door de bediening van Zijn Geest. Dat wij dan naar Borssele moesten, al was het maar voor één die tot God bekeerd zou worden; die een onderwerp werd van het gezegende Voorwerp; aan wie de rijkdom van Christus, die zaligheid, verheerlijkt en toegepast mocht worden'. Tijdens deze intrededienst werd koster J. Walhout in het hart gegrepen met de woorden: 'En dat hij van u woorden der zaligheid zou horen' (Hand. 10:22). Niet veel later zou Walhout tot ouderling worden gekozen.

Een ernstige preek hield ds. Heerschap op 30 juni 1957 uit Jona: 'Nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd' (Jona 3:4b). Hij hield de gemeente voor de noodzaak van bekering en dat uitstel niet mogelijk was: 'Vaders en moeders, jong en oud in ons midden, Jona moest preken: Nog veertig dagen! En nu leg ik de

vraag in het midden van u: Gemeente, misschien nog veertig dagen, en dan?' En na een korte pauze vervolgde de predikant: 'Gemeente, misschien nog dertig dagen, en dan? Gemeente, misschien nog twintig dagen, en dan? Gemeente, misschien nog tien dagen, en dan?' En na een ademloze stilte werd nog een vraag gesteld: 'Gemeente, misschien nog één dag, en wat dan?' En op de volgende dag gebeurde het. Rinus Krijger, een jongen van vijftien jaar, ging zwemmen in de Westerschelde. Tijdens het zwemmen kwam hij echter in een draaikolk terecht. Hij werd met de sterke stroom meegesleurd en riep nog om hulp. Dat hoorde een landbouwer, de 65-jarige J. Vermeulen. Die bedacht zich geen moment en sprong in het water, maar hij slaagde er niet in Rinus te redden. Beiden zijn verdronken. Groot was de verslagenheid in de gemeente. De predikant sprak op het graf uit Jesaja: 'HEERE, in benauwdheid hebben zij U bezocht; zij hebben hun stil gebed uitgestort, als Uw tuchtiging over hen was' (Jes. 26:16).

Afscheid van Borssele

Eind 1959 ontving ds. Heerschap een beroep van Peoples Park (New Jersey). De nood van die gemeente werd hem op het hart gebonden: 'Mijn raad zal bestaan en Ik zal al Mijn welbehagen doen'. Op de biddagavond van 9 maart 1960 nam hij afscheid van zijn geliefde gemeente Borssele: 'Het is ons goed geweest onder u verkeerd te hebben. Dan kunt ge begrijpen dat het scheiden zwaar valt; dat er droefheid in ons hart is als wij van u heen moeten gaan. Maar anderzijds kunnen wij ook getuigen van de blijdschap, omdat God ons gesterkt en ondersteund heeft in het midden van u. Nu gaan wij naar een ander werelddeel, niet wetende wat ons daar te wachten staat, wat ons daar overkomen zal, om daar in de wijngaard des Heeren te gaan werken, om daar de herdersstaf op te gaan nemen'.

Op zaterdag 12 maart 1960 werd ds. Heerschap met zijn gezin door de kerkenraad aan boord van de "Westerdam" gebracht. Borssele zou zijn laatste gemeente in het oude vaderland zijn. Na Peoples Park volgde in 1967 St. Catharines en in 1973 voor de tweede maal Lethbridge. Daar ging hij met emeritaat in 1989.

Peoples Park

De gemeente van Peoples Park is bij gebrek aan leden in 1971 opgeheven. De periode onder ds. Heerschap is

echter nog een rijk gezegende tijd geweest, onder meer voor de latere ds. A.M. den Boer. Deze dreef een kunsthandel en was naar Amerika gemigreerd. Onder de eerste preek die hij van ds. Heerschap hoorde, greep de Heere hem in het hart. Hij leerde een droefheid kennen die een onbetrouwbare bekering werkt tot zaligheid. Over wat Den Boer heeft ondervonden onder de bediening van ds. Heerschap schreef hij: 'Ik begon de kerkdiensten bij te wonen, waarin ds. Heerschap voorging. De eerste keer toen ik onder zijn gehoor kwam, preekte hij uit Matth. 8 vers 2: 'En zie, een melaatse kwam en aanbad Hem, zeggende: Heere, indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen'. In het beeld van deze melaatse verklaarde hij mijn leven. Ik werd die melaatse, die kwam te bedelen. Het scheen dat de dominee, van wie ik niets wist, alles uit mijn leven vanaf de preekstoel wist te vertellen. Getroffen ging ik naar huis. Vanaf dat moment werd mijn leven geheel anders, omdat ik gevoelde dat ik onbekeerd was. De Heere plaatste mij voor de spiegel van Gods heilige wet, en ik besefte hoe onrein ik voor God was. Hoe hard ik ook probeerde om mij met mijn werken dichter bij

God te brengen, de werkelijkheid was zo anders. Onder de prediking van ds. Heerschap werd alles van de mens afgesneden. Niet door de werken der wet, maar uit genade alleen kan een mens behouden worden. Tegelijkertijd wees hij ook altijd de enige weg ter verlossing in de Heere Jezus aan. Bij aanvang was daar geen plaats voor, maar God maakte er plaats voor. Ik had daar geen kennis aan, totdat God mij aan een einde bracht met mijn goede werken. Het behaagde de Heere Zijn Zoon in mijn hart te openbaren, door opening in Zijn Woord te geven. Ds. Heerschap preekte toen over de Namen van de Middelaar. Ik vertelde hem dat hij zo geheel anders gepreikt had dan voorheen, waarop hij mij ten antwoord gaf, dat ik mogelijk anders dan anders geluisterd had. En dat was de waarheid'.

Ds. Den Boer heeft in Peoples Park nog kort als ouderling gediend. In 1964 werd hij door de synode in Amerika toegelaten tot de opleiding tot predikant. Op eigen verzoek heeft hij tot 1968 de opleiding in Rotterdam gevolgd.

(wordt vervolgd)

Dirksland,

ds. J. Schipper

leven van Jakob van stap tot stap. Een leven vol van zonde en genade, van de oude en de nieuwe mens. Indrukwekkend is het gegeven dat Jakob zijn grijpen, kopen en bedriegen steeds weer op allerlei wijze terugkrijgt. Als een schuldbrief, beschamend en vernederend. De God van Jakob verheerlijkte recht en genade in het leven van Zijn gunstgenoot. In verschillende preken wordt verklaard dat Jakob te Bethel het heil in Christus werd geopenbaard, te Pniël van schuld en straf werd ontheven en te El-Bethel verzekerd werd van de hem geschonken weldaden. En toen? Hinkende ging Jakob zijn weg om gereinigd van elke afgod ingezameld te worden. Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE! Eeuwig eindigt Jakob in Zijn Verbonds-God, Die hem altijd heeft liefgehad.

Het is de wens van onze broeder dat deze overdenkingen gezegend mogen worden. Er is een volk op aarde dat de separerende prediking bemint. Met al wat in het leven gebeurd is, wordt ingeleefd dat zij voor een rechtvaardig God niet te kunnen bestaan. Ook voor hen zal het grootste wonder zijn als God terugkomt in hun leven - Ik ben de God van Bethel. 'De verborgenheid des HEEREN is voor degenen die Hem vrezen; en Zijn verbond, om hun die bekend te maken' (Ps. 25:14).

Van harte stemmen we in met wat in het voorwoord onze jongeren wordt toegevoegd: 'Maar blijft gij in hetgeen gij geleerd hebt'.

Door de genade Gods zij dit boek velen tot onderwijs.

Nuttig om bij te dragen

Op nog een heel andere wijze heeft deze uitgave met onderwijs te maken. Het betreft de opbrengst, die (**indien bij onderstaand adres besteld**) grotendeels bestemd is voor het reformatorisch onderwijs in Amerika en Canada. Men staat daar elk jaar voor de grote opdracht de eigen scholen zélf te bekostigen. Wij in Nederland hebben er eigenlijk geen idee van wat dat inhoudt. Globaal genomen (het verschilt per provincie) kan gezegd worden dat in Canada ongeveer de helft van de kosten door de overheid wordt vergoed, maar in Amerika niets. Relatief kleine groepen mensen moeten dus elk jaar grote bedragen bijeen brengen, in euro's uitgedrukt al gauw 1 miljoen of meer. Daarbij komen dan ook nog eens de kosten voor het vervoer met de vele bussen.

Mij werd verteld dat onze mensen in Canada en Amerika zich op allerlei wijze inspannen om de benodigde bedragen bijeen te krijgen. En wordt iemand op de ledenvergadering verkozen tot school-

BOEKENNIEUWS

Nuttig tot lering

Het kon wel eens zijn dat voor het eerst in de geschiedenis van onze gemeenten een boek is verschenen met overdenkingen over het leven van de patriarch Jakob. Aan het begin van de eerste preek lezen we wat de kerninhoud en het doel van dit boek is: 'De geschiedenis van Jakob bevat veel praktische lessen voor het leven van alledag, maar het is ook een geschiedenis waarin de gangen van Gods Kerk zo duidelijk naar voren komen. De Heere geve dat de overdenking hiervan tot zegen mag zijn'.

De uitleg is duidelijk en vaak verrassend. Wist u -om een voorbeeld te noemen- dat Izak na Jakobs terugkeer in het beloofde land nog ongeveer veertien jaar 'met zijn zoon heeft samengeleefd? Dat betekent dus dat Izak die hele geschiedenis van Jozef, de wegvoering van Jo-

zef, het gemis van Jakob enzovoort heeft meebeleefd. Waarschijnlijk is Izak gestorven omstreeks de tijd van Jozefs verhoging' (blz. 191).

De praktische lessen zijn inderdaad veel, alle opkomend uit de Schrift. Vaak wordt met slechts enkele regels veel stof tot nadenken gegeven. Zoals op blz. 194 waar het gaat over Ezau en Jakob die hun vader begroeven. 'Waarschijnlijk is dit de laatste ontmoeting tussen hen geweest. Het is eigenlijk hetzelfde als bij Izak en Ismaël. Die hebben elkaar ook voor het laatst ontmoet op de begrafenis van hun vader. Je ziet het nog wel dat mensen elkaar op een begrafenis voor het laatst ontmoeten' (blz. 194).

In het bijzonder komen in deze overdenkingen de gangen van Gods Kerk naar voren. Uitgaande van het verkiezend welbehagen tekent onze broeder het

bestuurslid, hij doet het. De vraag of hij zijn verkiezing wel of niet aanvaardt, blijft als vanzelfsprekend achterwege. Duidelijk is dat er gegeven wordt naar vermogen en doorgaans bóven vermogen. En dat alles omdat de ouders voor Gods aangezicht met een kerkelijke eed het ja-woord gegeven hebben op de vraag: 'Of gij niet belooft en voor u neemt, dit kind, als het tot zijn verstand zal gekomen zijn, in de voorzeide leer naar uw vermogen te onderwijzen en te doen onderwijzen?' Zouden er aan de overzijde van oceanen niet zijn voor wie de scholen een gebedszaak is? Die verwaardigd worden deze zorg en nood neer leggen bij die God, Die kinderharten vernieuwt door Woord en Geest en in alle noden kan voorzien? Mochten die verborgen werkzaamheden ook bij ons in Nederland veel gevonden worden. In het diepe besef wat een bijzondere zaak het is dat de overheid ieder jaar voor elk van onze kinderen op het basis- en middelbaar onderwijs gemiddeld € 5000,- verstrekt. Laten we er maar niet aan wennen. Ja, mochten we tezamen verwaardigd worden de reformatorische scholen te bewaren in Gods kracht. Om Zijnentwil door Wiens hand het welbehagen des Heeren gelukkiglijk voortgaat. Voor Hem was de bloedprijs niet te hoog. Zolang zon en maan er zijn, zal de leerschool van vrije genade niet leeg zijn. Niet door aanmelding maar door wedergeboorte. Ook in het late nageslacht. Het boek is keurig verzorgd en ziet er fraai uit. Alleen zou in de inhoudsopgave bij elke overdenking ook de tekst vermeld kunnen worden. Dat vergemakkelijkt het zoeken. Bijvoorbeeld voor onze meesters en juffrouws die we dit boek van harte aanbevelen bij het voorbereiden van hun vertellingen over Jakob. Nuttig tot lering en nuttig om wat bij te dragen. En dat slechts voor € 17,90.

Genemuiden, ds. C. Hogchem

Voor de actie **Hulp onderwijs in Canada en Noord-Amerika** kunt u het boek bestellen bij:

M. van Klompenburg, Onder de Bos 101, 8077TE Hulshorst. Tel. 0341-251825, b.g.g. 0341-250539. e-mail: mvanklompenburg@klikSAFE.nl (De prijs € 17,90 is excl. verzendkosten).

N.a.v. "Jakob heb Ik liefgehad", ds. A. Schot; uitg. De Banier, Apeldoorn; 250 blz.; € 17,90; ISBN 9789033630552.

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Borssele:

ds. G.J.N. Moens te Meliskerke;

Te Clifton (U.S.A.):

ds. J.B. Zippro te Grand Rapids (U.S.A.);

Te Groningen, Leiderdorp en Waarde:

ds. D.W. Tuinier te Aagtekerke;

Te Leerdam: ds. A. Schot te Nunspeet;

Te Lisse: ds. P. Mulder

te Krimpen a/d IJssel;

Te Picture Butte (Canada):

ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum;

Te Ridderkerk-Slikkerveer:

ds. H. Hofman te Sioux Center (U.S.A.);

Te Veenendaal:

ds. W. Visscher te Amersfoort.

■ DOVENDIENST TE ALBLASSERDAM

Op **1 oktober** hoopt ds. A.J. de Waard voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Alblasserdam, Plantageweg 172. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ AANGEPASTE KERKDIENTST TE KAMPEN

Zaterdag 1 oktober zal in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Kampen een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst hoopt voor te gaan: ds. A. Schot. Hij hoopt te spreken over: "De schat in de akker" n.a.v. Matth. 13:44. De dienst begint om **15.00** uur. Iedereen is van harte welkom.

■ PREEKBEURT IN ZWOLLE

Welke predikant heeft een preekbeurt toegezegd op 23 november a.s. in de Geref. Gemeente van Zwolle? Gelieve hierop s.v.p. te reageren. Tel. 0529-460355.

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2011

Pag. 90, **DEPUTAATSCHAP DIACONALE EN MAATSCHAPPELIJKE ZAKEN.**

Secretaris is nu: J. Bonnhof, Jol 16-37, 8243 EB Lelystad, tel. 0320-22 23 17, e-mail: jbonnhof@klikSAFE.nl

FACTUUR ABONNEMENTSGELD

Bij dit nummer treffen de zelfbetalende abonnees een acceptgiro aan voor de betaling van het abonnementsgeld over de periode oktober 2011 t/m maart 2012. Het abonnementsgeld over deze periode bedraagt € 12,00. Bedragen boven de € 12,00 worden bij de verwerking geboekt als overbetaling.

Voor de vele overbetalingen die wij al jaren mogen ontvangen zeggen wij u hartelijk dank! Het positieve exploitatiesaldo van De Saambinder komt ten gunste van de Emerituskas.

Wilt u bij uw betaling gebruik maken van de acceptgiro en deze betaling a.u.b. voor 20 oktober 2011 uitvoeren? Met een tijdige betaling helpt u ons heel erg, er zijn meer dan 18.000 abonnees en het versturen van betalingsherinneringen kost tijd en geld! Bij niet-tijdige betaling moet daarom € 2,- extra (invorderings)kosten in rekening gebracht worden.

Indien u via automatische overschrijving of via internetbankieren betaalt, wilt u er dan voor zorgen dat de betaling wordt overgemaakt naar banknummer 64327 t.n.v. De Saambinder te Woerden onder vermelding van het betalingskenmerk en/of het debiteurnummer?

L.J. Goud,
penningmeester De Saambinder

■ LOTGENOTENCONTACT HELPEDE HANDEN

Helpende Handen organiseert dit najaar weer verschillende contactgroepbijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten is er voor ouders, mensen met een beperking en andere verwanten gelegenheid voor ontmoeting en het uitwisselen van ervaringen. U bent van harte welkom!

Donderdagmorgen 6 oktober is er in Bodegraven een koffieochtend voor *ouders van kinderen met Down syndroom*.

Zaterdag 8 oktober wordt de najaarsbijeenkomst van de *contactgroep Lichamelijk gehandicapten regio Zuidwest-Nederland* gehouden in 's-Gravenpolder.

Jongeren met autisme en een (boven)gemiddelde intelligentie, in de leeftijd van 16 tot 25 jaar, komen op **zaterdag 5 november** weer bij elkaar.

De contactgroep Gedragsproblemen heeft als thema voor haar najaarsbijeenkomsten *Onberedeneerde angst*.

Donderdagavond 10 november zijn er bijeenkomsten in Apeldoorn en Gouda en **donderdagavond 17 november**

worden de bijeenkomsten gehouden in Hardinxveld-Giessendam en 's-Gravenpolder. De eerstvolgende *SBO/PRO-jongerendag* wordt gehouden op **zaterdag 12 november** in Amsterdam. Deze dag wordt ingevuld met een stadswandeling en een bezoek aan evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'.

Donderdagavond 17 november luisteren de deelnemers van de *contactgroep Spina Bifida* in Woerden naar een ervaringsverhaal met als thema: *De Heere zal voorzien*.

Zaterdag 19 november houdt de *contactgroep Lichamelijk gehandicapten regio Centraal-Nederland* haar najaarsbijeenkomst in Alblasserdam. 's Middags luisteren we naar een ervaringsdeskundige.

Woensdagavond 30 november is er een thema-avond voor *ouders van kinderen met autisme en een verstandelijke beperking* (ZML-niveau of lager). Het thema is: *Sociaal-emotionele ontwikkeling*.

Voor meer informatie: I www.helpendehanden.nl/contactgroepbijeenkomst, E info@helpendehanden.nl, T 0348 48 99 70

■ REGIO-AVOND VBGG TE MIDDELBURG-CENTRUM

Op **dinsdag 4 oktober**, aanvang: 19.30

uur, hoopt de Vrouwenbond van de Geref. Gemeenten een regio-avond te houden in de Ter Hoogekerk te Middelburg-Centrum. Spreker is: ds. J.M.D. de Heer over het onderwerp: "Mijn zus groeit weg van de kerk! Wat kan ik doen?" Aanvang: 19.30 uur. Collecte t.b.v. de Commissie vakantieweken voor mensen met een beperking. Belangstellenden zijn hartelijk welkom!

■ VERKOPINGEN Geldermalsen

Op **woensdag 5 oktober** hoopt het dagactiviteitencentrum "De Linge-oever" van 14.30-20.30 uur een verkoop te houden. Bovendien zijn er 's middags allerlei leuke activiteiten voor de kinderen. Locatie: Gerdina's hof 17 te Geldermalsen.

Nieuw-Beijerland

Op **vrijdag 30 september** hoopt de vrouwenvereniging "Tryfena" een verkoop te houden t.b.v. het zendings- en evangelisatiewerk. Locatie: kerkgebouw van de Geref. Gemeente, Middelstraat 13 te Nieuw-Beijerland. De verkoop duurt van 15.00-20.30 uur.

■ ZANGAVONDEN

Hasselt

Zangavond op **zaterdag 15 oktober**, aanvang 19.00 uur, in de Grote Kerk in Hasselt m.m.v. de koren: Laudate Deum (Apeldoorn), Sjaloom (Kampen) en Jubilate (Rijssen) en twee instrumentisten. Collecte t.b.v. Deputaatschap Bijzondere Noden. Entreprijs: volwassenen € 5,-, kinderen € 2,-. Voor meer informatie en reservering: www.sinfonia-organisatie.nl

Heusden

Op **zaterdag 8 oktober**, aanvang 19.30 uur, wordt een orgel- en psalmzangavond gehouden in de Grote- of St. Catharijnekerk te Heusden (N-Br.). Organist: Lenard Verkamman. Spreker: evangelist H.J. van den Boogaart. Collecte t.b.v. de evangelisatiepost te Tilburg.

Leiderdorp

Koor- en samenzangavond op **woensdag 8 oktober**, aanvang 19.30 uur, in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Leiderdorp, te organiseren door de Ring West van de BZGG. M.m.v. het gemengd

koor Soli Deo Gloria te 's Gravenzande, het Seba-meisjeskoor te Krimpen a/d IJssel en het jeugd- en meisjeskoor de Jonge Lofstem te Lisse. Collecte t.b.v. Jeugdbond Geref. Gemeenten.

Ridderkerk

De Ring Midden van de Bond van Zangverenigingen van de Geref. Gemeenten organiseert op **zaterdag 8 oktober**, aanvang: 19.30 uur, een koor- en samenzangavond in de Bethelkerk van de Geref. Gemeente te Ridderkerk, Anjerstraat 2. Namens Helpende Handen zal mw. H. van Hell-van Dijke een appelwoord spreken over projecten in de gehandicaptenzorg. Naast samenzang zullen de volgende koren hun medewerking verlenen: jeugdkoor "De Kleine Lofstem" uit Zwijndrecht, het jeugdkoor "Asaf" uit Werkendam en het jeugdkoor "Comt nu met Sangh" uit Ridderkerk. Collecte t.b.v. "Helpende Handen".

Yerseke

Zangavond op **zaterdag 8 oktober**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Yerseke, t.g.v. en m.m.v. het 45-jarig jubileum van het mannenkoor "Ethan" te Yerseke, samen met een meisjes- en kinderkoor. Opening en sluiting door ds. C. van Krimpen. Collecte t.b.v. de Theologische School.

Zwijndrecht

Koor- en samenzangavond op **zaterdag 8 oktober**, aanvang 19.30 uur, in de Oude Kerk te Zwijndrecht, Kerkstraat 49a, m.m.v. de gemengde koren 'Deo Favente' (Bodegraven) en 'Met hart en stem' (Slikkerveer) en enkele instrumentisten. De avond staat in het teken van de Psalmen met als thema: ellende, verlossing en dankbaarheid. Namens "Helpende Handen" zal dhr. W.P. van Kempen een appelwoord spreken, voor welke vereniging een collecte zal worden gehouden. Algehele leiding: ouderling J. Voorwinden.

■ UITNODIGING REÜNIE S.G. GUIDO DE BRÈS

Wanneer: **zaterdag 8 oktober** van 14.00-17.00 uur.

Waar: aula schoolgebouw Guido de Brès, Smeetslandseweg 127, Rotterdam.

Wie: alle oud-leerlingen en leraren uit de examenjaren 1974-1979.

■ LANDELIJKE CONTACTDAG STICHTING WINTSTUITVERLIES

Contactdag van Winstuitverlies op **zaterdag 5 november**, die bedoeld is voor allen die troost en steun zoeken vanuit Gods Woord bij kanker en de ingrijpende gevolgen hiervan. Ook voor hen die hun

geliefde door de dood nu moeten missen. Spreker is ds. W. Silfhout. Aansluitend zal een deskundige zijn ervaring met deze ingrijpende ziekte en gevolgen worden gesproken in de workshops: 'partners', 'jongeren', 'ouders en naasten' en 'in gesprek met dr. M.A. Paul'.

Plaats: Bethlehemkerk van de Geref. Gemeente, Oudelandseweg 50 in Woerden. Aanvang: 10.30 uur (vanaf 10.00 uur ontvangst). Kosten (incl. lunch): € 15,- p.p., donateurs € 12,50. Opgave: www.winstuitverlies.nl/activiteiten of telefonisch 0341-250434.

winstuitverlies.nl/activiteiten of telefonisch 0341-250434.

■ VERENIGING SAMEN ALLEEN

Deze vereniging (voor weduwen en weduwnaren tot 60 jaar) houdt haar na jaarsvergadering op **vrijdag 7 oktober**, aanvang: 20.00 uur, in de Chr. Geref. Kerk te Bunschoten, Bikkerweg 7, waarin de bespreking van het thema "Juridische en maatschappelijke aspecten na het overlijden van de partner" centraal zal staan.

penzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 15.15 uur ds. A.B. van der Heiden; Soest 9.30 uur ds. A.A. Brugge en 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Stad aan 't Haringvliet 15.00 uur ds. S. Maljaars; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde- De Vecht (in de Jacobus Fruytier scholengemeenschap te Apeldoorn) 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 14.30 uur ds. J. Schipper; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. J.W. Verweij; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Veenendaal 9.30 uur ds. M. Golverdingen en 15.30 uur ds. F. Mulder; Vlaardingen 10.00 en 17.00 uur ds. J. Mijnders; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 18.30 uur ds. M. Golverdingen; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Westzaan 10.00 uur ds. J. Driessen; Wierden 18.30 uur ds. J. Karels; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. B. Labee; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 uur ds. H. Paul en 16.30 uur ds. A.J. Gunst.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 2 OKTOBER 2011

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Aalburg 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur ds. J. van Rijswijk; Apeldoorn 17.00 uur ds. J.M. Kleppe; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 19.00 uur ds. K. Boeder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. A.J. Gunst; Bodegraven 18.45 uur ds. R. Kattenberg; Borssele 9.30 en 14.00 en 18.00 uur stud. A.T. Huijser; Boskoop 15.30 uur ds. W. Harinck; Breda 19.00 uur ds. L. Blok; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 19.00 uur stud. J. van Laar; Delft 10.00 en 16.00 uur stud. J. van Laar; Deventer 15.00 uur ds. A. Schreuder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. R. Boogaard; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 17.00 uur stud. S.W. Janse; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 17.30 uur ds. W. Visscher; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. W. Visscher; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.00 en 15.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 uur ds. G.J. van Aalst en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 16.30 uur ds. H. Paul; 's-Gravenzande 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Hellevoetsluis 18.00 uur ds. W. Silfhout; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Hilversum 17.00 uur ds. J.J. van Eckeveld;

Hoogvliet 16.30 uur ds. J. Driessen; Kampen 9.30 uur ds. J.M. Kleppe en 15.00 uur ds. G. van Manen; Kapelle-Biezeling (in Sionkerk te Goes) 11.30 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 uur ds. L. Blok en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kruijningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; Leiderdorp 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Marknesse 9.30 en 14.30 uur stud. S.W. Janse; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 15.30 uur ds. B. Labee; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwe-Tonge 15.00 uur stud. C. van Ruitenburch; Nijkerk 9.30 uur ds. J.J. van Eckeveld en 14.30 uur ds. A. Verschuure; Nisse 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostkapelle 9.30 uur ds. C. Harinck en 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Oostvoorne 10.00 en 15.30 uur ds. W. Silfhout; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J.S. van der Net; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Ouddorp 18.30 uur ds. C. Harinck; Oude-Tonge 10.00 en 18.00 uur stud. C. van Ruitenburch; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. L. Terlouw; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 uur ds. J. Karels en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 19.00 uur ds. M. Joosse; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-IJsselmonde 15.00 uur ds. G. Pater; Scherpenisse 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scher-

■ MAANDAG 3 OKTOBER 2011

Alblasserdam 15.15 uur ds. J.W. Verweij.

■ DINSDAG 4 OKTOBER 2011

Hoofddorp 19.45 uur ds. F. Mulder; Lisse 19.45 uur ds. E. Bakker; Naaldwijk 19.45 uur ds. M.J. van Gelder; Nieuwdorp 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Opperdoes 19.30 uur ds. A. Verschuure; Ouddorp 19.30 uur ds. G. Pater; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. M. Mondria; Stolwijk 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Urk 19.30 uur ds. J. van Belzen.

■ WOENSDAG 5 OKTOBER 2011

Aalburg 19.30 uur ds. A. Schot; Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. M. Karens; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 19.30 uur ds. G. Beens; Berkenwoude 19.30 uur stud. S.W. Janse; Goudswaard 19.30 uur ds. W. Silfhout; Hilversum 19.45 uur ds. C.A. van Dieren; Hoogvliet 19.30 uur ds. D. de Wit; Kamperland 19.30 uur ds. J. Schipper; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. J. Driessen; Krabbendijke 19.30 uur ds. J. van Belzen; Meeuwen 19.30 uur ds. G. van Manen; Melissant 19.30 uur ds. M. Mondria; Mijdrecht 19.30 uur ds. S. Maljaars; Opheusden 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Oude-Tonge 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Puffershoek 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Scherpenisse 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Soest 19.30 uur ds. A.J. Gunst; Spijkenisse 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Sprang-Capelle

19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Veen 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Veenendaal 19.30 uur ds. F. Mulder; Vlaardingen 19.30 uur ds. W. Visscher; Woerden 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Zaandam 19.30 uur ds. W. Harinck.

■ DONDERDAG 6 OKTOBER 2011

Barneveld-Zuid 13.45 uur ds. G. Brede-
weg; Borssele 19.30 uur ds. G. Hooger-
land; Kootwijkerbroek 14.15 uur ds. G.
Beens; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. J.S.
van der Net; Oosterland 19.30 uur ds. J.
van Rijswijk; Rhenen 14.30 uur ds. F. Mul-
der; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. C.A. van
Dieren; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds.
G. Pater; Veen 14.15 uur ds. P. Melis.

■ VRIJDAG 7 OKTOBER 2011

Kootwijkerbroek 15.30 uur ds. G. Beens;
Krabbendijke 15.00 uur ds. G. Hooger-
land; Scherpenzeel 14.00 uur ds. A. Ver-
schuure.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 2 OKTOBER 2011

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en
16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam
(Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur
evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsessel-
aan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van
Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven
2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser;
Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en
17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg
(Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur
evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde
toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

Psychische problemen en snel hulp nodig?

Nieuw gevestigd in Dordrecht:

D.W.J. van Pelt, gz-psycholoog

Voor informatie of aanmelden:
Tel. 078-2000250

www.praktijkvanpelt.nl
info@praktijkvanpelt.nl

Voor een zorgzame begeleiding

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

ADVERTENTIES

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente Rijssen-Noord deelt met droefheid mee dat zij het bericht hebben ontvangen dat is overleden haar oud-diaken, de heer

Hendrik Lichtenberg

in de leeftijd van 88 jaar.

Gedurende de jaren 1970 tot 1984 heeft hij onze gemeente als diaken met de hem geschonken gaven in eenvoud mogen dienen. De Heere gedenke zijn kinderen, klein- en achterkleinkinderen met Zijn troost en ondersteuning.

Namens de kerkenraad, ds. C.A. van Dieren, preses
G.W. van de Maat, scriba

Rijssen, 19 september 2011

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan
kinderen, jongeren en volwassenen met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Tevens bieden wij hulp bij PGB aanvragen en verlenen

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

NIEUW VERSCHENEN!!!

LAAT ZANG EN SPEL DEEL 3

Uitgebreide gesprekken met 23 bekende musici met persoonlijke verhalen over diverse facetten van het muzikale leven. Aan het woord komen o.a. Duo Friends, Margeeth Chr. de Jong, André Knevel, Lennert & Maria Knops, Patrick van der Linden, Gerben Mourik, John Propitius, Marco den Toom, Sietze de Vries en Jan Quintus Zwart. Ca. 300 pagina's leesgenot voor slechts **€ 13,95!!**

Ook deel 1 en 2 nog leverbaar.

Bestellen: Adriaan van Belzen:
Tel. 0342-421031
of via belzen@filtnet.nl

TE KOOP

Goed onderhouden middenwo-
ning (nabij Geldermalsen) met uit-
zicht op een speeltuin in een rustig
dorp. De woning heeft een uitge-
bouwde keuken met bijkeuken
en is v.v. 5 slpkamers. Bwjr: 1998
Vraagprijs: € 224.500,00 k.k.
info tel: 0344-662510

Te huur in **Norwich/Ontario**
(Canada) gemeubileerde vakantie-
woning met 4 slaapkamers
Info A. Boeder Tel.0015198635495
of norwichantiques@nor-del.com

SCHERPENISSE

Hoge Markt 26.

Bijzonder mooi,

Vlakbij de Gereformeerde
Gemeente gelegen bijzonder
RUIME WONING met C.V.

Tuin en vrij achterom.

Indeling: ruime hal: 4.00x4.00
Toilet, woonkamer met schouw,
Grote woonkeuken, bijkeuken,
2e toilet, 2 schuren.

1e verdieping: overloop, douche,
5 slaapkamers

2e verdieping: 2x bergzolder.

Deze goed onderhouden ruime
Woning (voormalig 2 woningen)

Is **DIREKT TE AANVAARDEN**

en moet nu verkocht worden:

Prijs bij onze collega: 159.000,- k.k.

Nu bij ons te koop voor

129.000 k.k.

PRACHT STARTERS WONING

Gezien deze unieke prijs!!!

VREDENBURCH VASTGOED

Telefoon 0166-604585

**DUITSLAND...
IS EEN RIJK,
WESTERS LAND.**

Maar geestelijk zeer arm. Gods Woord wordt eenzijdig verkondigd. De waarheid wordt geweld aangedaan. Met uw bijdrage kunnen wij Hollandse en puriteinse oudvaders weer onder de aandacht brengen. Voor info: www.svvhed.org of bel. Help ons helpen met een gift op onderstaand rekeningnummer.

STICHTING
NVA KONGRUA SINDHED
HEIDELBERG & DORDRECHT

T 0416 - 691788
svvhed@kliksafe.nl
Gift: 548.98.79.20

Te Koop: in **Rotterdam Alexander Polder** gelegen 4 kamerHOEK app. In lichte kleurstelling, 3 Ruime balkons op Z, O en W. Gelegen op de 5e etage, met lift. Vrij uitzicht over gemeenschappelijke tuin en parkzoom. Nabij onze scholen en kerken. Vraagprijs € 129.500. Tel. 06-24814229

**ALLE NIEUWE TITELS
WWW.DEROOBOEKEN.NL**

Karel Pul begrafenisverzorging

- Dag en nacht bereikbaar voor persoonlijke zorg
- Wij verzorgen begrafenissen op de gehele Veluwe en omliggende plaatsen

Tel. **0341-562757** www.karelpul.nl
Korpersteeg 24a, 3853 LD Ermelo

Vak.won. t.h. in ZEELAND,
schoon,ruim en sfeervol!
www.boerderijvakantiezeeland.nl
Tel: 0113-302209

**PSYCHOLOGENPRAKTIJK
BROUWER**

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

RIDDERKERK

Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD

Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)

Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

PSYCHOSOCIALE ZORG

VERPLEGING

PERSOONLIJKE VERZORGING

PALLIATIEVE ZORG

MANTELZORGONDERSTEUNING

HULP BIJ HET HUISHOUDEN

Zorglijn: (010) 264 07 77
www.agathos-thuiszorg.nl

ZORG DIE BIJ Û PAST.

**begrafenisverzorging
Den Hollander**

Begrafenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken. Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling. Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. **010 - 4600509**

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Thuis studeren in uw eigen tempo

Het zien op Jezus, De stad Gods, De Redelijke Godsdienst, de Institutie.

Overbekende titels, misschien hebt u ze thuis wel staan. Maar hebt u ze ooit helemaal gelezen? De cursussen van De Banier stimuleren u om zo'n standaardwerk door te nemen en de stof te verwerken. Gewoon thuis, in uw eigen tempo en begeleid door deskundige docenten. Via internet of schriftelijk.

Studeren via internet

Uw studie verloopt geheel via internet. U krijgt een wachtwoord om in te loggen en het hele studieproces vindt online plaats. U communiceert rechtstreeks met de docent, maar ook met uw medecursisten.

Met de cursus over **De Stad Gods** verdiept u uw persoonlijke kennis over dit levenswerk van Augustinus en leert u het belang van zijn boek in te zien voor de huidige maatschappij.

Bij de cursus over **De Redelijke Godsdienst** bestudeert u het boek aan de hand van vragen, waarbij Brakel van bladzijde tot bladzijde wordt gevolgd.

De **Institutie van Calvijn** bestudeert u aan de hand van vragen en opdrachten. U kunt de Institutie zowel in de vertaling van Sizoo als van De Niet (2009) gebruiken.

Schriftelijk studeren

Drie cursussen zijn ook schriftelijk te volgen. De cursus over **Het zien op Jezus** van Ambrosius wordt uitsluitend schriftelijk aangeboden. U stuurt de antwoorden per post of per e-mail naar de docent.

Cursusleiders gevraagd

voor de internetcursus over de Institutie van Calvijn. Enige theologische achtergrondkennis is gewenst. Het gaat om corrigeren en begeleiding van de cursisten. Na een dagdeel training kunt u zelfstandig aan de slag. Voor meer informatie en opgave: cursus@debanier.nl of bel 055 - 539 03 03.

code	auteur	Titel van het boek	schrift.	internet	cursusduur
Br	W. à Brakel	De Redelijke Godsdienst	€ 279,-	€ 259,-	3 jaar - max. 5 jaar
Cal	J. Calvijn	De Institutie	€ 229,-	€ 219,-	2 jaar - max.3 jaar
Aug	A. Augustinus	De stad Gods	n.v.t.	€ 199,-	1 jaar - max. 2 jaar
Am	I. Ambrosius	Het zien op Jezus	€ 219,-	n.v.t.	max. 5 jaar

Vraag nu een gratis proefles aan! cursus@debanier.nl / tel. 055 - 539 03 03

Meer informatie en een opgaveformulier vindt u op www.debanier.nl/cursussen

Te koop in **Veenendaal**,
Kerkewijk 252,
2 onder 1 kap woning met garage
en 7 sl.kamers. Bouwjr. 1988.
Perceelopp. 547 m2. Woonkamer
ruim 46 m2. Dichtbij kerk,
scholen, station en bos.
Vr.pr. € 549.000,00 k.k.
Voor info: tel.nr. (0318) 519011 of
www.diepeveenmakelaars.nl
**Open Huis zaterdag 1 oktober
van 11.00 uur – 15.00 uur!**

Begravenisverzorging Kamsteeg

Waar ú ook woont, wij zijn dag en nacht bereikbaar
Wij verzorgen alleen begravenissen

0183 - 44 94 94

Hoofdgraaf 5 - 4281 NM Andel
www.begravenisverzorgingkamsteeg.nl

Voor Werkendam: A.L. Bor, tel. 0183-512859

Een respect- en stijlvolle
uitvaart is onze zorg

Een paar dagen naar Texel?
Chalets en bungalows vanaf nu
v.a. € 189,- Er is ook nog ruimte
tijdens de herfstvakantie.
Bel 0222 318906 of kijk op
"deverrassing.nl"

Teksten schrijven
Redigeren columns
Vertalen

DE KUNST VAN HET SCHRIJVEN
VOOR AL UW TEKSTEN

THE ART OF TRANSLATION
PROFESSELE VERTALINGEN

CHRISTINA STRAAT 45
3921 BS ELSST (UTR)

WWW.BRAND-SCHOUTEN.NL BRAND & SCHOUTEN

kina
begravenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Van **BOEKHANDEL & UITGEVERIJ**
Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud. Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

nieuw verschenen

Gouden appels in zilveren gebeeldde schalen Thomas Brooks

Dit treffelijk werkje van de puritein Thomas Brooks (1608-1680) is zeer kostelijk van inhoud. Het is met name (maar niet alleen) voor de jeugd geschreven en is doortrokken van de liefde tot de jeugd. De schrijver prijst een vroegtijdige bekering aan. Op zeer pastorale wijze geeft ds. Brooks een heldere uiteenzetting van onze plicht en welk een eer het is om een waarachtig Christen te mogen zijn. Tevens geeft hij praktische aanwijzingen die dienstig zijn om dit werk der bekering aan te vangen en hij reikt praktische hulpmiddelen aan. Tegenwerpingen van de jeugd neemt hij weg en twijfelingen van oude mensen lost hij op. Ook geeft de schrijver hierin een zeer schone beschrijving van de Heere Jezus Christus en Zijn Borgtochtelijk werk en legt Hem na aan ons aller hart.

ISBN-nummer 978-90-815251-0-7
210 pag. Prijs € 17,95

Een moordenaar gestraft en zijn zonden vergeven

Het ontroerende verhaal van Thomas Savage, een moordenaar, die slechts 15 jaar oud was toen hij de moord beging. Gegrepen na de daad, werd hij in de paar weken die hij nog te leven had, een duidelijk voorwerp van Gods vrije genade. Vijf puriteinse predikanten bezochten hem en stelden zijn geschiedenis te boek. Het werkje is in 1668 voor het eerst uitgegeven in het Engels en binnen enkele jaren had het al dertien drukken. Ongetwijfeld zal die populariteit ontstaan zijn door de combinatie van het prachtige, ontroerende verhaal en de geestelijke les, dat er hoop op genade is voor elk zondaar, hoe groot en hoe snood ook.

ISBN-nummer 978-90-815251-2-1
85 pag. Prijs € 7,95

Tevens verkrijgbaar is het boek 'De genezing van zondezieke zondaren' van Arthur Hildersham. Bij iedere boekhandel met het ISBN-nummer te bestellen. U kunt de boeken ook rechtstreeks aanvragen bij de heer Robbers via e-mail: robbersreprints@kpnmail.com

RR

UITGAVEN VAN ROBBERS REPRINTS, SCHERPENZEEL

Voor een waardige en
stijlvolle verzorging
van begravenissen

met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alléén begravenissen door het gehele land en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.
• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste.

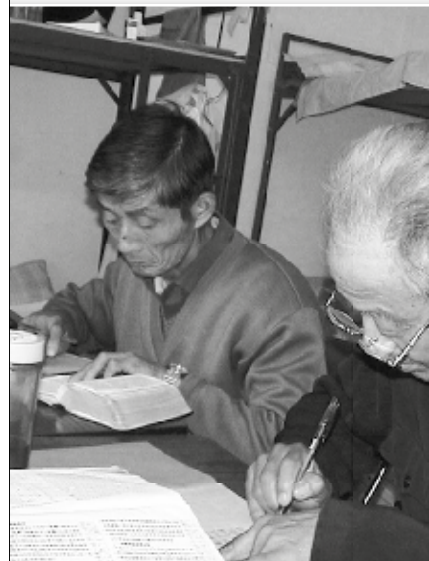
Begravenisonderneming de Jongh

Hardinveld-Giessendam T (0184) 611 154
Waardenburg T (0418) 652 039
Werkendam T (0183) 701 017

www.begravenisondernemingdejongh.nl

Een economisch welvend China?
Ja zeker, maar... voorgangers hebben
het erg moeilijk!

Maakt u hun studie mogelijk?

Stort uw bijdrage op

rekening 32 06 66
t.n.v. Stichting China
Postbus 1150
3900 BD Veenendaal

Stichting China
Veenendaal

ASTRID WIL MINDER LAST HEBBEN VAN SOMBERE BUIEN

WIJ HELPEN HAAR VERDER

We zijn er voor kinderen, jongeren en volwassenen die last hebben van psychische klachten. Wie tijdig hulp zoekt, kan met een beperkt aantal gesprekken al vooruit geholpen worden. Kijk op www.optiment.eu

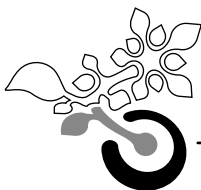
OptiMent is er voor u en jou in: Amersfoort ■ Dordrecht
■ Nieuwegein ■ Stellendam ■ Veenendaal
■ Woudenberg ■ Zwolle ■ Zeist

**SNEL EN
LAAGDREMPELIGE
HULP BIJ O.A.:**

- depressie
- rouwverwerking
- relatieproblemen
- overspannenheid
- identiteitsproblemen

OPTiMent

ONDERDEEL VAN ELEOS

mensen tot groei en bloei brengen

Neêrlandse Mannenzang

Samen Psalmen zingen met Pieter Heykoop

op D.V.
zaterdag **23 oktober** 2010
Bovenkerk te Kampen
Aanvang 14.00 uur

Algehele leiding: **ds. A. Schot**
Collecte t.b.v. GBS
Toegang: € 5,-
Busvervoer mogelijk vanuit Zeeland en Ridderkerk (www.burgtours.nl)

Voor meer informatie zie:
www.veelzijdiginmuziek.nl

FOTOGRAFIE VAN HERK.NL

jan@fotografievanderherk.nl

West Ringdijk 2
2841LV Moordrecht
0182-372195
06-15588306

Voor al uw Buidsfoto's

Vanaf heden te huur
2 comf. bungalow's in de bossen
van Ermelo, max 4 pers.
ook herfst- en kerstvakantie.
€ 275,00 p.w. tel. 0620846122

Haastrecht Oudewater Montfoort
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

Teveel verdriet na een afscheid?
Een aantal van onze psychologen werkt op verzoek vanuit een Christelijke achtergrond.

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begrafenis
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden*

*Prachtige chalets en bungalows
in Voorthuizen en Rijssen/Holtten*

Vraag onze vernieuwde brochure aan.

... heel eigen

(0548) 36 52 24, www.casafamilia.net

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:
ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:
Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning** aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portkosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres
Noord-Amerika:
Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Geef ons je initiatief en krijg kansen terug!

Vind jij het belangrijk dat jouw cliënten zoveel mogelijk grip krijgen op hun eigen leven? Zie jij in waar de kansen voor de cliënten liggen om zich verder te ontwikkelen? Pak deze kans!

's Heeren Loo zoekt in Kootwijkerbroek:

Zorgcoördinator

28 - 32 uur

min. € 1.807,- max. € 2.517,- bij een fulltime dienstverband.

Je bent de spil in het zorgproces en verantwoordelijk voor een aantal cliënten. Je onderhoudt contacten met alle betrokkenen rondom de cliënt en neemt hierin het initiatief. Hierin is het belangrijk te streven naar een nauwe en goede samenwerking tussen familie, dagbesteding en Advisium, ons eigen team van specialisten. Verder vervul je een belangrijke rol in het coachen en/of aansturen van andere collega's. Je weet daadwerkelijk te investeren in de relaties om de cliënten goed te leren kennen om hen te begrijpen. Je kunt al je kennis en creativiteit inzetten om vanuit dat begrip te zien wat je de cliënten kunt aanbieden om hen (nog meer) tot hun recht te laten komen.

Wat vragen wij?

Je hebt ervaring in het werken met mensen met een verstandelijke beperking. Je beschikt over een afgeronde HBO opleiding in de gezondheidszorg of welzijnszorg. Je hebt ervaring in het onderhouden van contacten met ouders en/of betrokkenen op een professionele manier. Je hebt een positieve instelling en je bent enthousiast om nieuwe uitdagingen aan te gaan. Je kunt coachen en neemt het voortouw. Uiteraard zijn onregelmatige werktijden (en slaapdiensten) voor jou geen probleem.

Enthousiast?

Solliciteer dan via de site www.werkenbijsheerenloo.nl, onder vacaturnummer 2011ZVE051.

www.werkenbijsheerenloo.nl

's Heeren Loo zorgt ervoor dat mensen met een verstandelijke beperking op een prettige manier kunnen wonen, werken of aan activiteiten deelnemen. Midden in de samenleving of juist in een beschermde omgeving, in 25 regio's verspreid over het hele land.

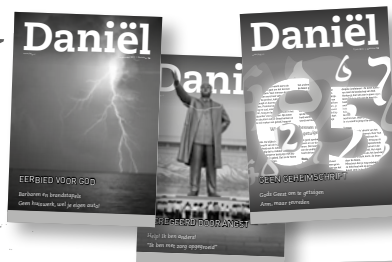
Acquisitie n.a.v. deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

's Heeren Loo

Abonnee worden?

Nieuwste boek ds. P. van Ruitenburg gratis!

Daniël is het jongerenblad dat actueel, aansprekend en bezinnend tegelijk is. Nieuwe abonnees krijgen óf de laatste nummers van Daniël in 2011 gratis óf ontvangen het nieuwste boek van ds. P. van Ruitenburg, *Diep ontzag*. * Daniël kost € 30 per jaar.

Diep ontzag. Waarom genade zo'n wonder is is een boek over gevoelige en controversiële onderwerpen uit Gods Woord. Er staan in de Bijbel dingen die je niet zomaar kunt verwerken. Je wordt er stil van. Je huivert. We gaan dat soort onderwerpen soms uit de weg. Wie er met een boog omheen loopt mist ook veel, want de schaduwkant van de waarheid heeft ook een lichte kant. Het boek kost in de winkel €14,50

Vul de bon in op www.jbagg.nl/daniel

Fam./dhr./mw.**

Voorletter(s): _____ Tussen-voegsel (voluit): _____ Achternaam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Bank- of gironr.: _____ Geboortedatum: _____ (dd-mm-jjjj)***

Ik kies voor:

laatste nummers van Daniël in 2011 gratis gratis boek *Diep ontzag*

* Voorwaarde laatste nummers gratis: abonnement loopt tenminste door tot eind 2011. Voorwaarde boek *Diep ontzag* gratis: abonnement loopt tenminste door tot eind 2013. ** Doorhalen wat niet van toepassing is. *** Van de rekeninghouder

Opsturen naar: Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten, Antwoordnummer 2108, 3440 VB Woerden

Den Hertog uitgeverij

Gereformeerde Gemeenten